Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria in universam artis logicam - Cod. Ettenheim-Münster 277

[S.l.], [17. Jahrh.]

Dvbivm tertivm

urn:nbn:de:bsz:31-129937

Visual Library

Ad 6b. Et sufficit distinctio habitus et non ratione cum distinctione realem ad faciendos habitus actus distinctos, præsertim cum et adhuc magna difficultas in illis efficiendis sicut ratione non cum casu possibile facere non aliqui fieri modum efficiendi habitum potest illum efficere.

DUBIUM TERTIUM.

Utrum Logica sit Scientia Practica An speculativa

Varia et mira de re huiusmodi opinantur, quidam non dicunt Logicam esse artem habitualem et practicam et quasi quædam speculativa. Alii esse simul practicam et speculativam et habitum facit mihi certum a Recentioribus recipitur. Alii asserunt Logicam non esse practicam non speculativam, sed tertium mistrum quidam ad utrumque sequitur. Alii denique statuunt Logicam esse principalem et habitualem speculativam et non practicam, quam opinionem hoc nitit Themistius ipse et intelligas.

Dd 7. Octavum Praxis et Speculativum. Octavum Praxis est ista Praxis est operatio alterius posita ab illa Voluntate Dei: nata chui confirmit ratio recta et recta fit. Dicere operatio non nulla sunt operationes non multæ sunt operationes quæ dirigunt habitum practicum ut digerere cibum in stomacho et alia actiones naturales pertinent ad operationes, neque non intelligunt operationes naturales nostræ non sit. non possunt esse idem ad illas efficiendas alius habitus dirigitur. Sed nisi operationes intelligit naturalis electis respiratio medicorum sit et finem et actiones sit quæ ad certum tempus sit non nullas illas nulli et nulli. Dicere Alterius posita ab illa. nulla non operationes illæ et principiat operationes illæ operatio illa non intendit hoc fieri ut fieri est. Sed dicere operationes nostræ quæ sit et accipi 30 Johanne quæ tales operationes est a nostri electa et in eadem sit iustitia et recepta et nulli nolli amari, quæ sit nisi electi et recepti in nostri dicere electi quæ mundanis ab ea efficiuntur. Et. Impossibile quæ hinc sit operationes electa ab alio posita et non a Voliti, illa tamen operationes Impossibile a Voliti ut non habere sed ori, loqui. Voliti quæ tamen operant praxim et practicis quæ quidem ipsa operationem practicam et in ordine ad praxim dicit et quidem operationes alterius posita ab opere aliqui cum ad praxim ordinatur. Dicere non Corpor mihi recta ratio, quia ordo regulatum et mensuratum tunc conjuncta rectum quidem juxta regulam et mensuram est conjunctum sed mensura et regula nostra nihil sed non Praxis nunquam est alicui cum ratio quæ ut praxis sit recta, dicit est recta ratio conjuncta.

Ratio Speculationis est ista. Speculatio est actus intellectus qui non ordinatur ad
Praxim sed est gratia sui. Sed Metaphysica quia intellectus est quidam ratio pertinens
et alia speculativa et habet duas partes. Ex studium est actus unum finem propter quem
ratio et actus quia ab intellectu non est. Et sed ordinatur quia non ordinatur ad praxim.
Si non ordinatur ad aliquem operationem v.g. ad 2 vel 3 operationem illa actus non
habet practicum sed speculativum. Quia talis operatio ad ipsa ordinatur est spe
culativum et non practicum hoc est non ordinatur ad opus. Unde habet duas partes:
Ex studium a natura rei speculativa est cognitivus intellectus actualis et habi
tualis qui ad opus non ad praxim dirigunt sicut artes mechanicae et operativae
cum, licet sint in intellectu tamen in intellectu non nominantur speculativae quia diri
gunt eum ad praxim hoc est ad opus et exteriores.
Secundo sed quia speculatio est gratia sui. Ex ipsa parte. Dicit intelligere quia speculatio
non alio referatur actus ad finem sed quia ipsa est finis, ut speculatio
est speculatio rei naturalis non referatur ad aliquem alium finem sed
ipsa est finis physicae naturalis.
Dis. 2. Ex triplici Cap. quae aliqua genera dicit speculativa. Ex ipso actu
quodlibet: vel aliquid actum quod non est fieri a nobis ut Metaph. et physica naturalis
et ratio speculativa quia versatur circa aliquid speculativum tamen quod non fieri a
nobis. Metaph. Circa res non sunt. Physica naturalis circa motum entis mobilis
2° est aliqua ratio dicit speculativa. Ex modo tendendi in finem aliquem ut ipsa tendens
et gradiens ad consequendum aliquid. Sed omnis res finis et operata contentia respectu
modo ut ratio ipsa de domo habitare dicit. omnis res finis et operata contentia respectu
finis modo dicit speculativa. Ex modo tendendi et gradiendi licet aliquem finem agere
Modus tendendi in illud licet finem speculativum sed non modum.
3 Dicit aliqua ratio speculativa. Ex fine quia speculativa dicitur ratio Metaph.
et speculativa ex fine ex eis finis est speculatio rerum Dei et attingere. Et Politica
modus est dicit aliqua ratio practica.
1° quia aliquem circa quod versatur est fieri a nobis sicut ratio Architectonica
Dicit practica quia versatur circa aliquid quod est fieri ab illam.
2° dicit aliqua ratio practica. Ex modo tendendi et gradiendi ut quia aliqua
et finem de domo quod debeat poneri fundum parietes erigere et tectum
supponere hic finem practicum ex modo tendendi.
3° est dicit ratio practica. Ex fine quia finis est operatio alterius quod ab actu

vel N. 2 pte Finem alicuius Artis. Unum Art. alicuius Syl. vel ut alii
Logicae. Unum Scientiae alicuius Artis. Finis Artis est quem filii Artis ex
sua natura vendicant vt finis physicae naturis et speculatiue entes mobiles
quem Finem filii ex natura sua vendicant et dicit hic finis Intrinsecus qui
Artis ex intrinseca sua ratione ordinatur ad talem finem. Finis v. Artificialis
finis Extrinsecus et illi, ad quem hic Artifex illam ordinat. vt ex. gr. fit
Domus aut aliquam Artem Artif. ordinat ad Honores aliquendos talis finis
est Syl. et Artificialis tm. Quod si dicimus aliqui Artem dici Practicam vel Spe
culatiuam ex Fine, ille intelligi de fine intrinseco et Artificialis et
extrinseco. Dicit, Dicet quod dicimus aliquem dici Practicum quia nostra
Circa illum quod est operari a nobis, ita quod Habitus quae effectiue quod ut aliquam actionem sit practicus hoc ni
Ad 3. Non est idem Prayxis et Practicum sed hic fit quod est in habitu Speculatiuus
misceri et Prayxis, est quidem prayxis et actus practicus, non tamen est actus et opus quod est prayxis et non Speculatiuus
prayxis, ex prayxis dicit hic actus nostri liberi finis circa finis singulares
dicitur v. practicum dicit illa quae directiue equalit nobilitatem quae non dirigere potest dirigere
actus illos liberos nostros quae directiue non competit nobilitas quae potest dirigere
gere nostrum in finis extrinsecus quae actus hic non est prayxis et est Prayxis dicitur
patet.
Ad 4. Habitum Practicum dicitur esse cum habitus ab habitu speculatiuus
finis ita quod ille habitus est practicus cuius finis est prayxis. Speculatiuus
habitus est illi cuius finis est contemplatio veritatis sine Speculatio. Hic
notatur est.

Chr. 5. Lex docens et Vere et simpliciter Artem
Speculatiuam et non Practicam. Haec est S. Th. Prologus Ciel.
de Trinit. qu. 5 a. 1.

Sed quae sit Ratio Artem speculatiuam cuius finis est veritas contemplatio
finis speculatiuus sed finis Legis docentis est veritas contemplatio ergo Lex dicitur
esse Speculatiua pte m. Finis Legis docentis est tractare de 2. Intent.
Rationis cuius dicitur et resolutio illarum in suam operam finem aliquam aliqui
Artem speculatiuam sacrum ergo finis eius est speculatio ergo Lex docens erit
Artem speculatiuam.
Chr. 6. Ne quae Artem practicam est quod habeat quae ratione opus cum ad prayxis
et Lex hic non est ergo non erit Artem practicam ma est dictus 2. Metaph. Text
3 quod est finis et ille assignat Artem quidem speculatiuam rationem, Practicam
v. prayxis pte m. Lex est quod et finis eius est cognitio veritatis

[illegible] sed nec est [illegible] nec ejus cognitio et praxis, cum praxis debeat et
[illegible] defineretur ab illius cum cognitione et ejus defectus praxis sed data
[illegible] pt.

Cap. 2. Quid sit et simul Practica et Speculativa

Pro hac Practicum et Speculativum et oppositum et contrarietas duorum dicentes habitum vel genus creatum sed oppositum duorum sit quod eadem
rei convenire quod quia sit primum finem practicum et speculativum non est [illegible]
[illegible] et idem unum pt et [illegible] et [illegible] primum quod [illegible] oppositum
[illegible] unum. Ma pt practicum et speculativum [illegible] habitus
habitus quia quod [illegible] oppositum.

Cap. 3. Quid Ulcus et Habitus speculativus.

Pro. Quia Ulcus [illegible] cum speculativum sed sit habitus quia [illegible]
cum speculativum et speculativum quia quia ulcus sit habitus speculativus
pt ma. Quia Ulcus [illegible] cum modos [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] sed hi modi [illegible] speculativum quia quia Ulcus
[illegible] cum speculativum et quia sit habitus speculativus sed hi finem speculativum
Arg. 3. Illi habitus cuius finis sed et exemplum sed opus sed speculativus
practicus sed finis quia opus et exemplum quia quia sit finem speculativum
tales sed practicum pt ma. Quia sed [illegible] contemplationem [illegible] [illegible]
in finem sed in opus consequens, finis [illegible] illius et consequens [illegible]
et [illegible] modos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cap. 2.
quia finis quia sit [illegible] opus et [illegible] sit finem practicum.
Respondeo ma. [illegible] de quia [illegible] finis sed et [illegible]
sed [illegible] [illegible] et [illegible] modos [illegible] de quia [illegible] et
[illegible] ordinari ad [illegible] [illegible] et [illegible] modos [illegible] [illegible]
sed sit habitus practicus quia [illegible] opus [illegible] quia [illegible] sed speculativum
et speculativum [illegible] sed [illegible] [illegible] et opus [illegible] in [illegible]
[illegible] transeuntia. Ita. Quia [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible]
sed [illegible] [illegible] sed in [illegible] quia [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] opus transeuntes in [illegible] [illegible]
quia [illegible] primarii n. et [illegible] sed [illegible] [illegible]
[illegible] Ad 2. [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] respondet [illegible].

Arg. 2. Illa speculativa extenditur ad opus sed practica est ordinata
de ordine sed quia ista extenditur ad opus non ordinatur sed
operari quia ordinatur et quia sed practica est objectum quod erit per practicam ga
operari aliquid praeterea. Et ita dicitur opus illa aliquid intrinsecum
et aliquid extrinsecum. Intrinsecum opus illa dicitur aliquid primum actum
et ab illo generatum. Et v. dicit quod omne ab aliquo pro aliquo
ab illo. Et sic quia ad me Dr. Illa speculativa extenditur ad opus
extrinsecum sed practica scilicet ad opus intrinsecum ergo ma. Sed illa quia extenditur
ad opus extrinsecum ergo mi. intrinsecum scilicet mi quia erit per practicam
ergo ofg.

Arg. 3 Ordinem virtutum agit de practica sed non de virtutibus agit
quia de virtutibus practicis pat. ma. ergo co. n. dicit habitus practicus quia est di
rectiva agit. pb. mi. non de virtutibus intellectualibus sed intellectualis de agit
non de virtutibus agit. Ad hoc argum. pt. Dr. p. magna st. Et argt.
Dr. 2. quod ab intellectualis non sit practicus et hic ab illo sed non dicit prac
tica. Secundo non habet agere aliquid habitum practicum cum ordinem speculati
sed agere sed agere alterius pro ipso illa. Velut ex: nec aliquis pictorum et
si habet agere dirigat quia aliquem habitum illi dicit habitus practicus non
v. si agere illa dirigat habitus dirigens erit practicus.

Arg. 4 Non ij docere et ij stare ad ars quia erit practica et non speculativa
pat ofg. quia ars est habitus practicus. Et Dr. ars non est ars quia et simplicit
ergo ars, nisi quia et similitudinaria scilicet ars quia erit practica. Et ergo
non aliquidum indicemus Ioan similitudinaria et sic quia speculativa appellat
ro nec quia ipsam sicut ordinem sic et similitudinaria appellavimus.

Ad 1. Non sit regulari ab sit regulari ab est mutus artis simplicit quia
non erit ars et sic est simplicit practica. Et dicimus. sit regulari ab illa
scilicet ma. sit regulari ab aliquid pro aliquo ergo ma. Ad mi. sit regulari
ab est mutus artis simplicit ab transeuntes in materiam exteriorem et
sic ab aliquid illa scilicet ma. ut ex dictis artis sic. Data facili pat.
Ab immanentes illuminates ergo et ofg.

Arg. 5. Finis principalis ad quem non ordinatur est bene operari sed
bene operari illa sit notum et principalis bene operandi est practica quia est ofg.

ima. pat qz tota hoc negotij in juriptis tradendis bene disserendi. Jta
Jta. Finis hoc docentis est docere quomodo sit disserendum sed docere quomodo
aliquis sit agendum est medicinam practicam qz hoc est finem practicum.
Et ad ma. Finis hoc docentis est bene disserere nonne finis studiosi sed.
Dicit ho qz hic miseres qd hoc studiosus sit habitus practicus qz ut in
arte ordinem est illa ergo non est prayes sed speculatiuus in dicit sed bene
disserere sed sibi habere est praxis qz ad speculatiuum, qz ad cognitionem et
speciem nonne mi.
Ad Gregorii qz ad cognitionem et speciem non potest regiri in illo ut finis ultimus
qz dicit. praxis huiusmodi qz ad speculatiuum in illo potest alij praxis admitti,
ea qd alij actus de illo speculatiuo et mere in speculabili potest fieri ut
alij habitus practicus, ut fi prudentia v. g. qz est habitus practicus fieri
hoc et nonne est speculandum naturam diuinam, illa speculatio potest dici
praxis qz ad speculatiuum, non ho qz ad cognitionem et hoc quod nunc Aduers.
Ad 2 gr. pot. qz dicit. huiusmodi non hoc docent quomodo sit disserendum qz
ho bene disserere est opus speculat. et mere speculatiuum Judicium illud
non est nisi practicum.

DUBIUM QUARTUM

Qd et quotuplex sit ens rationis et quomodo fiat et quae sit illius causa?

Ad 1. Ens rationis pro ut nunc. 1. Late et sic omne ens ab intellectu
formatum et in illo habitudinem entis rationis ut alias intelligendi; verbum
mentis, spes intellectus habitus intuitus qz in illo recipiunt ratio entis rationis.
Nos ho hoc modo non assumamus hic ens rationis, qz cum ista quidditas sit abstracta
entia realia a parte rei existentia.
2. sumit stricte et prout ad nostrum propositum, pro illo fit: quomodo hic nei
hic sit aliquis est in quo objici illud et cum definitio huiusmodi. Ens rationis est illud
quod tum habet esse obiecti in intellectu et sic ens rationis non habet naturam entium sed
speciem et formam ad modum ~~[illegible]~~ veri Entis.
Ad 2. Ens rationis sic definitum contradictorie opponitur enti reali, ens non reale
est illud qd est a fili rei ante omnem intellectum esse. Ens v. rationis
ante intellectum nequit esse a fili rei sed hoc ultimo in intellectu. Ergo qz